

HMS (Helse, miljø og sikkerhet)- policy for Helse Sør- Øst – med fokus på ansattes arbeidsmiljø

Strategisk utviklingsplan 2009-2020

- Innsatsområde 5: Mobilisering av ledere og medarbeidere

Delområde: HR-strategi 2008-2011

- **Fokusområde 4: HMS og arbeidsmiljø**
- **Tiltak: 4.1: HMS-policy**

Hamar, 20.01. 2010

1. Bakgrunn

Helse Sør-Øst er en arbeids- og kunnskapsintensiv virksomhet som er avhengig av et velfungerende, helsefremmende og trygt arbeidsmiljø. Helseforetakene har mange utfordringer og identifiserte risiko knyttet til arbeidsmiljøet, som også bidrar til økt arbeidsrelatert fravær. Derfor er Helse, miljø og sikkerhet (HMS) et satsingsområde for hele foretaksgruppen i Helse Sør-Øst.

Styret vedtok 18 desember 2008 (sak 130-2008) Plan for strategisk utvikling, strategisk fokus og mål 2009, hvor ett av innsatsområdene er "mobilisering av medarbeidere og ledere". Innen for dette området er det vedtatt en HR-strategi for perioden 2008-11 (styresak 067-2008 nr.7). HR-strategien er organisert rundt fire innsats- eller fokusområder med egne mål, tiltak og gevinster. Ett av disse områdene er HMS som inkluderer delområdet arbeidsmiljø.

Målsettingen med policyen er å angi felles overordnet mål for HMS-området, bidra til klargjøring av ansvar og peke på felles innsatsområder. Den skal bidra til å sikre at alle foretak etablerer og følger opp standarder for arbeidet, systemer for avviksrapportering, risikovurderinger og planer for forbedringsarbeidet. Oppfølging av policyen skal skje gjennom etablering av retningslinjer og felles styringsindikatorer for HMS-arbeidet.

HMS-området er regulert av følgende lovverk:

- Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (AML, arbeidsmiljøloven (lov 17. juni 2005 nr. 62)
- lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (lov 24. mai 1929 nr. 4)
- sivilforsvarsloven (lov 17. juli 1953 nr. 9)
- produktkontrollloven (lov 11. juni 1976 nr. 79)
- forurensningsloven, (lov 13. mars 1981 nr. 6)
- genteknologiloven (lov 2. april 1993 nr. 38)
- strålevernloven (lov av 12. mai 2000 nr. 36)
- brann- og eksplosjonsvernloven (lov 14. juni 2002 nr. 20)

Tilbakemeldinger til foretaksgruppen fra Arbeidstilsynet etter tilsynskampanjen God Vakt gjør at det nå er funnet riktig å ha et hovedfokus på det organisatoriske og psykososiale arbeidsmiljøet. For enkelte områder i HMS-policyen er dette presisert en avgrensning til området arbeidsmiljø som definert i arbeidsmiljøloven.

2. Målformulering

Hele HMS-området

Den overordnede målsetning med HMS-policyen er å fremme et systematisk forbedringsarbeid i helseforetakene innen:

- helsefremmende arbeidsmiljø og ansattssikkerhet
- forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester
- sikre forsvarlige elektriske anlegg og utstyr
- verne bygninger, utstyr og materielle verdier mot brann
- verne det ytre miljøet mot forurensning og en bedre behandling av avfall

Dette skal føre til at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås, jmf § 3-1 i Arbeidsmiljøloven om *Krav til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid* og forskrift om internkontroll, §1 og samlet sett bidra til et lavere arbeidsrelatert sykefravær. I Helse Sør-Øst ønsker en å se det praktiske sykefraværarbeidet sammen med HMS-arbeidet. Et godt forebyggende HMS arbeid er godt IA arbeid, og skal bidra til å nå målsettingene om redusert

sykefravær satt gjennom avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) og som konkretisert i foretaksprotokollen med det enkelte helseforetak.

Dette skal gjøres ved at:

- Forbedringsarbeidet innen HMS området skal ha et forebyggende fokus
- Det skal arbeides systematisk med å identifisere forbedringsbehov ved jevnlig å kartlegge, risikovurdere og etablere planer for forbedring av helse-, miljø- og sikkerhetsforhold i virksomhetene.
- Det skal settes mål og etableres standarder for HMS-arbeidet i virksomheten med tydelig plassering av ansvar for de ulike innsatsområdene og delaktivitetene.
- Det skal sikres at ledere og ansatte på alle nivåer har tilstrekkelig kunnskap om lover og forskrifter innenfor HMS-området og har kompetanse til å drive et systematisk forbedringsarbeid innen HMS-området.
- Det innenfor det samlede HMS-området skal etableres måleindikatorer som blir gjenstand for systematisk resultatoppfølging på samme måte som måltall for andre virksomhetsområder, jmfør kapittel 6.
- Det skal gjennomføres årlige revisjoner av det systematiske HMS-arbeidet.

Delområdet arbeidsmiljø

- Det overordnede målet for HMS-arbeidet innenfor delområdet arbeidsmiljø er å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle medarbeidere.
- HMS planer og aktiviteter samordnes med planer og aktiviteter for reduksjon av sykefravær og oppfølging av avtalen om et inkluderende Arbeidsliv
- Helseforetakene sikrer tilgang til bedriftshelsetjenester i henhold til beskrivelse i gjeldende forskrift (Forskrift om bedriftshelsetjeneste, 2009-02-11)

3. Ansvarsfordeling

Det regionale helseforetaket – hele HMS-området

- Helse Sør-Øst RHF har ansvar for utvikling og vedlikehold av felles HMS-policy for helseforetakene i Helse Sør-Øst.
- Helse Sør-Øst RHF har ansvar for alle foretaksovergrepene tiltak, etablering av samarbeid og koordinering av fellestiltak mellom foretakene.
- Helse Sør-Øst RHF har ansvar for etablering og oppfølging av regionale styringsindikatorer innen HMS området.

Helseforetakene – HMS-området- arbeidsmiljø

- Helseforetakets administrerende direktør har ansvar for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i helseforetaket.
- Helseforetakene utarbeider sitt eget HMS-system innenfor arbeidsmiljølovens rammer
- Linjeledere på alle nivåer har ansvar for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø innenfor sitt ansvarsområde.

Vernetjeneste, tillitsvalgte og medarbeidere - HMS-området- arbeidsmiljø

- Vernetjenesten, medarbeidere og deres tillitsvalgte skal medvirke ved utforming, gjennomføring og oppfølging av virksomhetens systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid innenfor sitt ansvarsområde.
- Verneombud skal ivareta alle arbeidstakernes interesser innen verneområdet i saker som angår arbeidsmiljøet.
- Den enkelte arbeidstaker har rett og plikt til å bidra aktivt på egen arbeidsplass i arbeidet med å skape et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, ved å gi innspill til forbedringspunkter innen HMS og gjennomføre planlagte HMS tiltak.

4. Organisering og opplæring innen HMS-området

- Helse Sør-Øst skal etablere og drive et regionalt HMS-forum med kompetent og representativ deltakelse fra alle helseforetak. Målet er å bidra til kontinuerlig forbedring av HMS-arbeid og HMS-resultater i foretaksgruppen.
- Helseforetakene skal sørge for å strukturere og organisere vernetjenesten på en hensiktsmessig måte som bidrar til å fremme et systematisk HMS-arbeid
- Arbeidsmiljøutvalg (AMU) skal virke for gjennomføring av et fullt forsvarlig arbeidsmiljø i virksomheten. Arbeidsmiljøutvalget (AMU) skal delta i planleggingen av verne- og miljøarbeidet og nøye følge opp utviklingen i spørsmål som angår medarbeidernes sikkerhet, helse og velferd.
- Helseforetakene skal sikre at ledere, vernetjeneste, tillitsvalgte og medarbeidere har tilstrekkelig kunnskap om lover og forskrifter og kompetanse til å sikre medvirkning i et kontinuerlig forbedringsarbeid.
- Utviklings- og forbedringsarbeidet skal gjennomføres systematisk, med konkrete handlings- og oppfølgingsplaner for hele HMS-området i berørte enheter.
- Det skal etableres hensiktsmessige møtestrukturer for samarbeid mellom ledere og medarbeidere som sikrer at medvirkning og medbestemmelse ivaretas for vernetjeneste, tillitsvalgte og medarbeidere på alle nivåer.
- Det forventes at helseforetakene sikrer seg tilstrekkelig rådgiverkompetanse innenfor HMS-området slik at linjeledere kan få nødvendig hjelp og støtte til ivaretagelse av HMS-ansvaret og det utførende arbeidet med å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.
- Det forventes at helseforetakene etablerer gode opplæringstiltak i bruk av HMS-system og tilgrensende systemer som for eksempel avvikssystem.
- Helseforetakene skal sørge for at verneombud og AMU-medlemmer får nødvendig opplæring i h.h.t. arbeidsmiljøloven § 6-5 og § 7-4

5. Styring og resultatoppfølging

Hele HMS-området

I Helse Sør-Øst er systematisk HMS-arbeid en del av det overordnede styrings- og kvalitetssystem, og skal bidra til å nå foretakets strategiske mål. Helse Sør-Øst RHF skal ha et styringssystem som bidrar til forbedringer av foretakets HMS-resultater ved å sikre at HMS blir integrert i planlegging, gjennomføring, oppfølging og forbedring av foretakets aktiviteter. HMS skal være en integrert del av linjeansvaret og innarbeides i den daglige drift og produksjon. Det skal være en gjennomgående systematikk med tanke på målformulering, aktiviteter og resultatoppfølging som er sporbar på alle nivå i virksomheten.

Helse Sør-Øst RHF

- Policy, regionale mål, tiltak og handlingsplaner, fellessystemer og styringsindikatorer

Helseforetakene

- Prosedyrer, systemer, mål, strategi, handlingsplaner, rapportering og system for oppfølging
- Lokale mål og handlingsplaner for alle enheter i foretaket

Dette skal sikres ved at:

- Helse Sør-Øst RHF utvikler et sett av felles indikatorer som skal gjelde for hele foretaksgruppen, jmfør kapittel 6. Det enkelte foretak kan i tillegg ta i bruk egne indikatorer som etableres ut fra særskilte behov.
- HMS-mål og resultater følges opp i foretaksmøtene på samme måte som andre hovedområder innenfor virksomheten.

6. Styringsindikatorer

I det nasjonale standardiseringsprosjektet for stab og støttetjenester (NPSS) iverksatt av Helse- og omsorgsdepartementet arbeides det med utvikling av nasjonale måleindikatorer for hele HR / HMS-området. Måleindikatorene vil, når disse er besluttet iverksatt, bli implementert i foretaksgruppen som en del av styring og oppfølging for HMS-området. I denne forbindelse vil det også bli vurdert om foretaksgruppen har behov for å utvikle særskilte måleindikatorer innen HMS-området i tillegg til de nasjonale.

7. Satsninger perioden 2010 - 2012

Arbeidsmiljøpolicyen består av en rullerende del med satsningsområder som fastlegges for 3 år av gangen. For hvert av satsningsområdene, skal det utarbeides konkrete handlingsplaner. I inneværende 3 års periode vil det være spesiell oppmerksomhet rundt følgende områder:

- **Ivareta arbeidsmiljø under omstilling**
I perioden vil det pågå krevende endringsprosesser i alle helseforetak som vil ha påvirkning på arbeidsmiljøet. Det er avgjørende at omstillingsprosesser legges opp på gode og involverende måter. Derfor vil det være særskilte aktiviteter for å sikre at de "12 prinsippene for medvirkning i omstilling" blir ivaretatt av alle helseforetak.
- **Bedre opplevelsen av balanse mellom ressurser og oppgaver**
Alle helseforetak har over tid fått tilbakemelding fra Arbeidstilsynet om en opplevd ubalanse mellom ressurser og oppgaver. Resultatene av medarbeiderundersøkelsen peker i samme retning. Derfor vil dette området følges spesielt opp. Helse Sør-Øst RHF vil bidra med støtte til å utvikle ledelsesverktøy og oppfølgingsprosesser som kan bidra til bedre resursplanlegging, styring av kompetanse og fordeling av oppgaver.
- **Gjennomføre felles medarbeiderundersøkelse og følge opp resultatene**
Medarbeiderundersøkelsen er et viktig verktøy for å videreutvikle et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Helse Sør-Øst vil bidra til å videreutvikle medarbeiderundersøkelsen som verktøy og vil særlig legge vekt på hvordan forbedringsarbeidet etter medarbeiderundersøkelsen følges opp lokalt.
- **Samordne det praktiske sykefraværsarbeidet med det systematiske HMS-arbeidet**
Sykefraværet i helseforetakene er utfordrende, og det er satt konkrete mål om å redusere dette. For perioden skal foretakenes praktiske sykefraværsoppfølging og IA-området (partenes avtale om et mer inkluderende arbeidsliv) samordnes med det systematiske HMS-arbeidet i foretakene.

Det enkelte helseforetak planlegger og gjennomfører nødvendige forbedringstiltak knyttet til de spesifikke utfordringene i foretaket. Prioritering og gjennomføring av tiltak må ta utgangspunkt i helseforetakets egne vedtak og være tilpasset eksisterende rammer.

Helse Sør-Øst initierer og koordinerer foretaksovergrepene knyttet til satsningsområdene. I tillegg skal Helse Sør-Øst drive et HMS-forum noe som sikrer et aktivt samarbeid mellom helseforetakene og bidrar til utveksling av gode eksempler og grep i HMS-arbeidet.